

PEST, AUGUSTUS 16.

33. szám.

II. FÉLÉV. 1860.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer : csütörtökön. Előfizetési díj : helyben félévre 1 frt 31 kr., s egész évre 2 frt 62 kr. aust. ér.; vidékre postán félévre 1 frt 66 kr., s egész évre 3 frt 32 kr. au. ér. Az előfizetési pénzek a Szent-István-Társulat ügynöki hivatalába (Lipót-utca, 8. sz.) bérmentesen, a lap szerkesztését illető levelek pedig a „K a t h o l i k u s N é p l a p” szerkesztőségéhez (Pest, Képiró-utca, 4. sz.) intézendők.

A magyarok első apostoli királya.

István — — — —
 Nemzetének térítője,
 Orangyala. Barsai.

Több mint egy század óta lakták már Ázsiából szakadt eleink tejjel-mézzel folyó új hazájokat, s diadalmasan hordozott fegyvereik nyomát vér és pusztulás jelölék a bekalandozott szomszéd tartományokban: midőn az isteni gondviselés, megelégetve a sok vérontást, Árpád a nagy honalapító után harmadik fejedelmünknek, Gejzának szívét oda hajlította, hogy véget vetvén a nem csekély vereségek által úgy is lehangolt határtalan kalandváagnak, a szomszédokkal békét kössön, s országát a keresztény vallás és az evvel karöltve járó polgárisodás áldásai előtt megnyissa.

A békés fejedelem fölhívásának engedve, számos papok jöttek az országba, kik a keresztény vallás terjesztéséhez azonnal hozzáfogtak. Az óriási mű megkezdésének érdeme Gejzác volt ugyan, befejezése és megszilárdítása azonban fiának, Istvánnak volt a kegyes égtől föntartva. Erre nézve esodálatos éjjeli látománnyal vigasztalta meg őtet az Úr. A mint Hartvik regensburgi püspök beszéli*), egy gyönyörű tekintetű ifju jelent meg Gejza előtt, s így szóla hozzá: „Békesség neked Krisztus választotta! Tedd félre aggodalmadat s bizzál. Nem te reád van bízva, a miről aggódol, mert kezeid embervérrel fertőztetvék; hanem a tőled származandó fiut rendelte az isteni gondviselés mindezek elintézésére. Ez lesz az Úr választott királyainak egyike, ki a földi élet koronáját becserelemi fogja az örök életbelivel.” Nem sokára ezután fia született a vezérnek; ki serdültebb korában Adalbert prágai püspök által megkereszteltetvén, a keresztységben István nevet nyert; ki midőn 995-ben Henrik bajor herceg leányával, Gizelával házasságra lépett, ünneppélyesen fogadá, hogy a magyar nemzetet a pogányságból a katholika hit szelid járma alá térítendi.

*) Vita S. Stephani, c. IV.

És valóban, Gejzának halála után 997-ben országa kormányát átvevén, a kereszténységet fogadásához híven népében meghonosítá. Ő alapította meg ugyanis a pogányság füstölgő oltárainak romjain a keresztény vallást édes hazánkban; ő plántálta a magyar nemzet szívébe az igaz hit szelid tanait. Árpád hős vasával földi, István pedig fáradhatlan gondossága s tanítása által egyszersmind mennyei hazát is szerze nekünk. Mít ér hazát szerezni drága honfivéren, ha rövid idő múlva enyészet borítja be gyászleplevel a hajdan diadalmas és erős nemzetet? És lássátok nyájias olvasóim! e sors várt volna mielőbb azon országokra is, melyet kedves sajátunknak nevezünk, ha a kereszténység boldogító ölén menedéket nem talál.

Nincs biztosabb támasza az álladalomnak a keresztény vallásnál; ezt pedig István, a halhatatlan szent király adta nekünk. Jól tudá ő, mikép kard szerezte, de csak a kereszt tarthatja fön az országot. Ha a magyar pogányság karjaiból ki nem bontakozik, s nem fog kezét a műveltebb nyugoti népekkel: előbb-utóbb vagy magát emészti föl, vagy a boszus szomszédok egyesült fegyverei által irtatott volna ki.

Mi mindene volt szent István a magyarnak, fölesleges bőven fejtegetnem; meg van az számtalan helyen írva. Itt csak röviden említem, miképen 41 évig volt uralkodója s atyja népének. Ez idő alatt minden erejét nemzetének boldogítására fordította. A keresztény vallást megszilárdítandó, 10 püspökséget s több zárdát alapított, s azokat bő jövedelmekkel királyilag megajándékozta. A pártos pogányokat először Somogyban s később Erdélyben diadalmasan megfékezte. A pápától, II-ik Silvesztertől érdemeinek elismeréséül apostoli czimet, koronát s kettős keresztet nyert. Koronáztatása Esztergomban ment végbe 1000-dik évben aug. 15-kén, s ekként első királya lön a magyaroknak. Üdvös, korszerű polgári alkotmányt is adott, mely csaknem egy évezredig boldogítá hű népét.

A lezajlott pogány lázadások után az egyház szép virulásnak örvendett. A gondos király fáradalmaiban osztozva működött jámbor neje Gizela, ki, míg férje templomokat, zárdákat, bel- s külföldön jótékony int-

zeteket állított, egyházi diszruhákat készítetett nemes lelkü udvari hölgyeivel.

Szent István éltének alkonyát egy sulyos csapás zavarta meg. Imre herceg, ki egyedül jutott gyermekei közül érettebb korra, kibén az apának öröme s a megtört erejű királynak minden reménye öszpontosult, 1031-ben jobb létre szenderült. Fiát 1038-ban maga is követte. Kimulása a jelenetek legérzékenyebbike vala. „Szent István magához hivatá a főpapokat s országa nagyait. Mi végre? — hogy a király nemzetétől, az apostol híveitől, az atya gyermekeitől végbucsat vegyen. S Magyarok! — így szólítá meg őket — haldokló fejedelmek szól hozzátok: legyetek jó hazafiak, legyetek buzgó keresztények; hűség egyesítsen, összetartás erősítsen, honszeretet lelkesítsen benneteket. Én az országot, melynek javát egész életemben ohajtottam és munkáltam, Máriának, az Isten szent anyjának oltalmába ajánlom; ő legyen az árva nemzet édes anyja, ő legyen Magyarország védasszonya. Ez vala bucsuzó beszédének foglalata. — Válaszolni akartak a főpapok, de a zokogás elfojtá kebelökben a szót; fiú tisztelettel rogytak a szent király lábaihoz a nemes keblü magyarok, s a fájdalom gyöngyei ragyogtak szemeikben. A jó király állapotának híre villámként futotta be az egész országot, s fájdalmas érzést támaszta minden kebelben. Sirtak a szegények, könyeztek a gazdagok, zokogtak az árvák, keseregtek az özvegyek, följajdultak a templomok, s míg a megindult nép könyörgése szent énekek zengedezései között emelkedék az egekbe, az oltárok zsámolyait a hála, szeretet és fájdalom könyei áztaták; mert a szent király nem vala többé. Mint a népek áldásai között leáldozott tiszta nyári nap, ugy hagyá ő el alattvalóit, s lelke, mint reggeli harmat, honnét származék, az égbe fölemelkedett.“ *)

Igy halt el a szent király Nagy-Boldogasszony napján övéinek mély fájdalmára, az angyaloknak pedig és a szenteknek nagy vigasságára. Halála után 45 évvel István, Imre fiával együtt, a szentek sorába igtattaték. Áldott sz. Jobbját, melylyel oly sok jót tett, az enyészet mind máig megkimélte, és sok viszontagság után Dalmáthomból visszakerülvén, a budai vártemplomban őriztetik, mint legdrágább ereklyéje a magyar kereszténységnek, s augusztus 20-kán, mint a mely napon a szent király tetei 1083-ik évben Székesfehérvárott a sirból fölemeltettek, a lehető legnagyobb pompával körülhordoztatik.

Pár nap mulva ránk virradand ez ünnep, mely nemzetünk születésének napja, s így mindnyájunk családünnepe. Úljuk meg azt a nagy szent királyunkhoz méltóan, miként megülték azt jámbor őseink, kik e napot ország-szerte is, de különösen a fejedelemmel együtt évenként Székesfehérvárott szent királyunk sirjánál ünneplék. — Irtunk ki szívünkben gyökerestől minden ingerültséget, gyűlölséget egymás iránt, s ne gyujtsuk meg többé az egyenetlenség szövétnekét. Ne csak szájjal, hanem tettel mutassuk meg, hogy mi a szeretet törvényét ismerjük, s hogy mindnyájan ugyanazonegy édes honnak gyermekei vagyunk.

Gyuladjon lángra buzgóságunk e dicső ünnep alatt,

*) Lásd: „Sz. István Magyarország első apostoli királyának áldott emléke . . . Az egri főtemplomban két rendbeli egyházi beszédben hirdette Magyar Ferencz.“ 11. lapon.

szentáhitattal kérvén az irgalom Istenét: hogy áldja meg hön szeretett magyar hazánkat szent István érdemeiért; fordítsa felénk kegyes tekintetét, s tegye boldoggá e földet, melyet lakóival együtt a boldogságos szűz Anyánknak oltalma-spártfogásába ajánlott első szent királyunk; derítse ránk a jólét és boldogság hajnalát, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán; s engedje, hogy gunyhóban és palotában egyiránt igaz vallásosság, jámbor erkölcs, megelégedés s önzetlen szeretet tanyázzon, melyek a népboldogság valódi tényezői.

Szent István szelleme légy velünk s hazánkkal!
Rázel József.

Himnusz

Szent István királyhoz. *)

István! első szent királyunk,
Ó légy üdvöz általunk,
Kik ma téged egy ajakkal,
Egy szívvel magasztalunk;
Fölnevelő édes atyánk,
Kértünk, nézz a mennyekből ránk,
Imádj Istent értünk!

Krisztus után te vagy reánk
Üdvözítő mesterünk,
Neked köszönjük, hogy mostan
Igaz Istent ismerünk;
Ki megszántad őseinket,
Nem feledhetsz el bennünket. . . .
Imádj Istent értünk!

Te boldogság virágával
Ültetéd be szép hazánk;
De mi rajta mindenütt csak
Véres nyomokat hagyánk;
Ezredéve, hogy itt élünk,
Mégis egyenetlen vérünk. . . .
Imádj Istent értünk!

Sokszor vettek ellenségink
Rajtunk szörnyü véradót,
Sokszor irták falainkra
A három halálos szót;
De hívságos volt e végzet;
Mert mindig szent J o b b o d védett. . . .
Imádj Istent értünk!

Most is, hogyha bü nyomorgat,
Ha bajt, inséget értünk,
Csak tehozzád zokog szívünk,
Szép koronás testvérünk!
Tőled sohsem volt elzárva,
A ki magyar, a ki árva. . . .
Imádj Istent értünk!

Ó légy, a mint egykor voltál,
Példaadó világunk,
Légy tényes felbő előttünk,

*) Mindszenty Gedeon költeményeiből.

Kik a pusztában járunk,
S vezess egy szebb jövődre,
Kik hozzád vágyunk örökre. . . .
Imádj Istent értünk!

A szolga.

— Történeti beszély. —

I.

Azon csucos hegyfok, honnan a ragyogó napot, mintegy fénykoszorus főt láttam nem rég az ég rózsás felhői közé hanyatlani, Szinyér-vár omladékait emeli Szathmár vármegyében. E sötét mohos romok, néhol egy-két ölnyi fallal, bokrok és esalitok között, némán kesergik a multak dicsőségét és viszályait. S most Dal-mady szép szavaiként :

Hallgatnak a falak, a terem oly üres!
Csak a szellő jö-megy fel-alá untalan;
Minden bokrot megráz, minden zugban keres,
Azután fölajdul, hogy minden oda van! —

E várost 1563-ik évben az álnok boszu s az ártatlanság hiszékenysége döntötte halomra. Hitt az ifju várur, Báthory Andrásnak fia, az ármító szónak, s bebocsátá ellenségeit, a Zápolya Zsigmond katonáit, kik nem a Balassa kincseit, hanem kövel rakott ládákat vittek be; s szétüztvén az őrséget, fölgyújták a várat, és romhalom-má tették. Így lett e magas sziklafészek a király iránti hűségnek áldozata. E várom alatt lakott 1657-ik évben, lenn Szinyér-Váralján, történetünk hőse is, a vén Bercze János, mint a szolgálai hűségnek remeke.

* * *

Az ég már keleten kipirult a hajnal derengő fényétől, még sem ébredezett Váralján senki a pacsirta magasan zengő örömére, csak a Bozók ur öreg szolgája. Sokat virrasztott ő életében, s hogyné szokta volna meg? . . . Ott állott most az udvaron, körülengedezve a lágy szellőktől, s égre emelt areczsal, mint egy megdicsőült szent, az ő őszfűrteit körülsugárzó fényözönben. Szemei a mennyet keresték, szíve pedig az Istent, kihez csendes imában remegtek ajkai.

— János! — hangzott végre a tornác felől. — Nyergeljen kend! megyünk Nagybányára . . . kis hugom beteg.

— Tüstént, urfi! — viszonzá az öreg szolga. — De kérem alássan, szénánk is a renden hever; a Kácza pedig közel van, a Megyesy uram pusztája, s meglehet..

— No jó, édes öregem! csak gyűjtesse föl a szénát, majd elmegyek én magam is orvosságért.

Bozók, az ifju nemes ur, ki csakhamar utra kelt, atyjától öröklötte az öregot, mint családi régiséget, szép birtoka mellé. S hogy szerette őt? mennyire kedvében járt a negyvenes háziszolgának? mutatja e kimélet is; mert úgy tisztelte őt, mint dajkáját, ki őt térdén ringatta, ölében hordozta, lovagolni és küzdeni tanítá. Az öreg előtte nem szolga, hanem házibarát, vagy éppen családtag volt.

Pár óra mulva már vig dalok zengedeztek az illa-

tos rét hervadt virágai fölött, tudván a munkások, hogy ma jó napra virradtak. Volt is a munkának látszatja, mert a mereglyék és boglyák úgy támadtak, mint a gombák eső után. Eljött végre a dél, s volt öröm a dus étel mellett, melyet ifjak és leányok ártatlan enyelgések közt fogtak körül. Érkezés után a kulaacs keringett köztök; de az öreg semmit sem izlelt meg, mert Péter és Pál előnapján böjtölt.

— Ejh, János bácsi! — föl szólala most gunyosan egy suhancz — mire való már az a koplalás? . . .

— Mire való? Ne szólj ahhoz öcsém, a mihez nem értesz! Böjtölök én, mert az ártatlan Jézustól tanultam; én pedig bünyös vagyok, tehát büntetésre méltó. Böjtölök, mert nem akarok vétkezni, hogy törvényt szegjek; nem is akarom, hogy testem, mint a jól tartott számár, visszarugjon lázongva reám. Aztán megtagadom magamat Isten szereteteért, tudván azt is, hogy az éhség az egészség anyja. Érted-e már, miért koplalok? . . .

Ezt mondván az öreg, félrevonult a pajkosok közül, s ledőlt egy boglya árnyába, hogy kipihenje fáradalmait. Szegény öreg, midőn az álom szeliden elnyomta, nem is gyanitá, mire fog fölébredni! . . .

— Jertek, jertek csak ide! — orditozá utóbb, vadul ugrándozva az egyik suhancz. — Jertek! vágjuk föl a vén János hasát. Hej huj! malacz-pecsenyét fogunk enni. — S erre magasan villogtatva kését, neki rohant dühösen az alvó öregnek.

— Peti te! az Isten szerelmeért, mit akarsz? — kiáltozó rémülten a föluggrott öreg.

Csitt, hallgass! — dühöngé az őrző suhancz, vadul vigyorogva, és vérben forgó szemekkel. — Tartsd a hasad, hadd vágjam ki onnan a sült malaczt, hej huj! . . .

— Micsoda malaczt, te ürült? — kérdé remegve az öreg.

— No nem hallod-e? ott rőfög benned a sült bagoly, hahaha! . . . be jó lesz.

Az árva öregnek hajszálai meredeztek, s vére hüledezett e szókra, meg nem foghatván, mi lelte e népet. Ott ugráltak, egymást tépve, köpdösve, a föld porát turva és az égre szórva, mint tajtékzó vadállatok; azután leszaggatták ruháikat, s meztelen futkostak rémitő vad kacaj között szerte a réteken. Egyik a boglyának rohant, hogy azt ledöntse átkos mérgében; míg a másik, mint valamely esztelen, ordítva szaladt a Szamosnak, hogy azt föligya égető szomjában.

— Ide azt a bagoly-malaczt! — ordítá egyik agyarkodva, és fogait irtózáttal vaczogtatva, a düh egész erejével, mialatt evő-kését az öreg hasába akarta döfni.

E perczben, ezer szerencséjére, félreuggott az öreg; de annyira reszketett, mint a nyárlevél. Azt az aszalt bornyut! . . . azt a . . . hahaha! . . . zsidófület, a baglyot! — virnyákolá a másik, undokul röhögve, és vérrel fertőzött szájjal. Ez utóbbi azonban nem az öregot támadá meg, hanem a másik dühöngőnek omlott nyakába, kit is terhével a földre nyomott kábultan. Oh, mily pompás! — mörmögé ezammogva társának fülein — régen nem ettem ily disznó-füleket. — S elkezdé rágni a földre terített dühöncznek vérző füleit.

— Szent Isten! . . . mi ez? — jajonga az öreg. — Segíts megmenekülnöm. — Ugy is megiramlott erre a

jámbor, mintha gyermekézi lábait szedte volna elő, a város felé.

A kertek alá jutván, hol már majd leroskadt, még nagyobb rémület lepte meg. Zúgtak a harangok vészthírdető kongással, mert mindenütt lángoltak már a házak magas pernye- és füstoszlopokban.

S micsoda fegyver-csattogás? micsoda csata-zaj ez? — Erre nem tudott felelni magának. Megindult tehát, mint egy kétségbeesett, végig futva az utca közepén, el-elbukdosva a porban heverő holttesteken. Eddig alig eszmélt arról, mi történhetett itt? de ez fölbreszté kábulásából, hogy itt ellenségnek kell dühnia. Ezt ki akarván kerülni, a kertek alá vonult, hol óvatosan az udvarházhoz jutott; de azt már egészen lángba borítva találta. S mit tegyen most? . . . vagy mit meentsen meg? ő nem gondolkozott arról; berohant a lángok közé, az omlatag tűz sirba, hogy oda veszszen kedves betegével, ha még ki nem szabadult, vagy megmentse azt onnan. Senki sem látta őt, midőn a lángözönbe rohant, csak a jó Isten; nem is buzdítá senki és semmi jutalom, csak hű szíve, mely az Istenért dobogott. Többet én sem szólhatok róla.

Eljött végre az éj, annál sötétebben, mennél több fájdalmat kelle takarnia. Éjfél tájban már minden hamvadni látszott; de egy hang sem jelenté, hogy élők lehetnének a romok között. Csak Bozók udvarán hangzottak föl néha tompa dobbanások, olykor pedig némi keserves elfojtott fohászok; mire az egyetlen élő lény, a hű háziéb szakonkinti vinnyogásai és vakkantásai feleltek. Egy sötét alak járta körül a telket, meg-megsimogatva az ebet, mely ordítózva simult lábaihoz; mire ő is sirva fakadt, és zokogva ment tovább az Ördögtő felé, honnan némi fájdalmas nyöszörgések közt töredezett fohászok hangzottak felé.

— Istenem! — sohajtozá valaki gyászosan a sásas Ördögtő felől — hálát adok neked fájdalmaim közt is, hogy megsegítél engem. Oh tégy irgalmasságot az én jó urammal is.

— János! — szóla elnyomott hangon a közeledő alak. — Kend-e az János?

— Igenis, urfi! — válaszolá halkán a kérdezett. — Most már örömmel halok meg, csak hogy él az urfi; mert én összeégtem . . . kedves hugáért.

— Ne féljen semmit! — biztató őt ura. — Szerencsénkre, faolajat is hoztam; mindjárt bekenem vele, s nem lesz semmi baja az égés miatt. De hol van kis hógom? . . .

— Itt fekszik a sás közt, neki semmi baja; mert ugy begöngyölgettem, hogy a láng nem érhetne.

— Oh kedves Jánosom! kend mindig őrszellem volt házunknak. Ne is szóljon, tudok már mindent. Tudom azt is, hogy az őrző nap számosok meg akarták ölni. Ezt a mérges anyarozs okozta, melyet ki nem rostáltak jól az életből, és a kenyeret megrontotta. De nem lesz semmi baj, mert már kihányták, a mit ették.

— S hát ezt a pusztulást mi hozta ránk? — kérde az öreg fájdalmasan.

— Nem látta öreg a lengyeleket? . . . Ők hamvaszták el Váralját is, mint a Rákóczy birtokát, megtorlásul azon pusztításokért, miket II. Rákóczy György okozott Lengyelhonban. Lubomirszky György vezér

most is ott táboroz a mezőn a nemes slakticzokkal. Ott vannak vele: Szobjeczky János főzászlós, Kosochi András és Prazelinszky Kázmér tábornokok, meg Jablonovszky Szaniszló ezredes. Ők most gazdagok, mert mindenünket elrabolták; mi pedig koldusok vagyunk, de meg van még kardunk.

Ez történt Szinyér-Váralján 1657-ik évben június hó 28-kán, egy esütörtök napon.

(Folytatása következik.)

E. L.

Egy ifju levelei édes anyjához.

VIII.

Édes kedves jó anyám! — Megküldöttem kedves anyának a „Szentek életét,” melyet a Szent-István-Társulat mindnyájunknak lelki épülésére kiadott; s így nem is kételkedem, hogy kedves anyám már többször látta azt a képet, mely ama könyvnek 73-ik lapján látható ezen aláírással: „Sz. Makrina asszony kis unokáit oktatja.” — Ezen képet nézegetem most én is; és ki más jutna újra eszembe, mint kedves anyám, ki szintegy oktatott engem és minden gyermekét? Igen, volt kedves anyámnak egy könyve, melyről szűz szent Theresia azt mondja, hogy abban befoglaltatik minden bölcseség; melyről továbbá egy jeles püspök akkép nyilatkozik, hogy azt minden gyermeknek át kell tanulni az iskolában, minden ifjunak szorgalmasan ismételni a keresztény tanításokon, s még a meglőtt férfinak, sőt aggastyánnak is e felett kell elmélkednie. Könyv ez, melyet épen ugy kell forgatniok a szülőknek, mint gyermekeiknek; ugy kell tudni az urnak, mint a szolgálóknak; ugy tanulmányozni a királynak, mint alattvalójának. E könyv a Katekizmus. S e Katekizmus volt ama könyv, melyből kedves anyám rendszeren minden vasárnap oktatott bennünket. S vajha minden szülő ekként eselekednék! Oh mily sok rosznak forrása bezártnék ez által! Oh mennyire gyarapodnék akkor a hit és az Isten iránti szeretet a keresztény házakban! De fájdalom! sok apa és anya van, ki azt gondolja, hogy ha vasár- és ünnepnap szent misét hallgatott, és a délelőti isteniszolgálatban részt vett, a főmaradt időt bátran elpipázhatja, vagy a kocsmában részegeskedhetik, vagy a fal alatt trécsölve közzörülheti nyelvét felebarátjának jó híren és becsületén. . . . Hogy aztán azalatt a gyermekek miként lesik el a káromkodók istentelen ajkairól a szitkokat, vagy miként lopnak itt-ott, a mit érnek, arra nekik semmi gondjuk. Hála Istennek, hogy ez nálunk másképp volt! Kedves anyám a játékot sem tiltotta; de előbb mindenkor megszolgáltatta. — A Katekizmuson kívül még más könyveket is elő szokott venni kedves anyám, t. i. a Szentek életét, meg a vasár- és ünnepnap szent evangéliumok és leczkék könyvét stb. — Kell-e mondanom, édes kedves jó anyám, hogy az első keresztények is épen így eselekedtek? Azoknál a házak mintmegannyi szentegyházak voltak, mint aranyházak sz. János megjegyzi, s az apa vagy anya épen ugy előolvasta és magyarázta a házbelieknek a szentírást, mint a püspök az Isten házában a népnek. Csakis így történhetett aztán, hogy a szentírást sokan könyv nélkül is tudták. Tiszteletük pedig oly nagy volt e szent könyv iránt, hogy sokan holtuk után is mellőkre tétették; éltökben pedig, mielőtt olvasásához fogtak, előbb mindig megmosták kezüket, a férfiak levették süvegüket, az asszonyok pedig befödtek fejüket. Engedje meg kedves anyám, hadd mondjak el egy történetet a negyedik század elejéről; melyből ki fog tűnni, mily tisztelettel és szeretettel viseltettek a keresztények a szentírás iránt.

Midőnt. i. 303-ik évben Diocletian császár újra földözni kezdé a keresztényeket, azt is megparancsolá, hogy a szent lapok is vetessenek a tűzre. E parancs kihirdetése után három nővér, u. m. sz. Agape, sz. Chionia és sz. Irene, elhagyva mindenüket és magukhoz véve a szent hártákat, a hegyek közé vonultak, s ott Isten szabad ege alatt éltek mindaddig, míg veszályan kívül nem gondolták lenni magukat. Visszatérvén azonban saját pogány fér-

jeiktől is félnők kellett, s legnagyobb szomorúságunkra csak egy lopva olvashatták a szentírást. Végre mégis nyilvános lett keresztény hitők: elfogattak és halálra ítéltettek. Szent Irenehez a többi közt imígy szólott a pogány főnök: „Szándékos gonosz-ságod világosan kitetszik tetteiből; mert te a hártya-lapokat, könyveket, írott táblákat, kötegeket és lapokat, a mennyi csak volt a gonosz keresztények ezen írományaiból, egész mai napig akartad magadnál tartani; a mikor ugyanis előhozatának, azonnal rájok ismertél, jóllehet, vissza nem riadva társnőd büntetésétől és egészen megfélemlkezve bizonyára bekövetkezendő halálodról, mindennap állítád, miszerint ily iratokat nem bírtok: a miért is szükséges, hogy érdemlett büntetéssel fenyíttessél. Mindazáltal hajlandó vagyok most is legalább egy részét kegyelmemnek veled éreztetni, ha t. i. késznek nyilatkozol az istenekben hinni. . . Mit mondasz tehát?” — Szent Irene erre bátran felelt, hogy semmikép sem fogja megtagadni Jézust; mert a legborzasztóbb büntetés vár azokra az örök tűzben, kik őt megtagadják. Ekkor kérdé őt Dulcecius, a főnök: „Ki bírt téged arra, hogy te azon hártya-lapokat és egyéb írományokat egész mai napig magadnál őrizd?” — „A mindenható Isten, mondá Irene, ki parancsolá nekünk, hogy egész halálig szeressük őt. Azért is nem mertünk árulói lenni; inkább élve megégettetni, vagy bármiféle kínokkal gyötörtetni engedjük magunkat, mint semhogyan azon írományokat átadjuk.” — A főnök kérdé tovább: „Ki tudta még, hogy azon írományok ama házban valának, melyben laktál?” — Felele Irene: „A mindenható Isten, ki mindenedet tud, látta ezt, más senki; mert embereink rozsbaknak ismerték az ellenségnél; nehogy tehát miniket eláruljanak, senkinek sem mutattuk.” — Végre ismét kérdé a főnök: „A hegyről való lejöveteleitek után olvastátok-e valakinek jelenlétében ezen iratokat?” — Felele Irene: „Házunknál tartottunk azokat, s nem bátorokdunk napfényre hozni; sok öfirtelmünk is volt nekünk e miatt, hogy t. i. nem tölthettünk, miként azelőtt egész a mult évig, az elrejtés idejeig szoktunk tenni, éjelt és napot azok olvasásával.” —

Ime kedves anyám! mily szép példa ez minékünk! Azonban már messze is mentem kitézött céloimtól. Visszaterve tehát az először érintett Katekizmusra, kedves anyám lelki öröme mondóm, hogy V. Pál pápa 1607-dik évi, Mindszenthő 6-dikán kelt engedélye által mindazon apák- és anyáknak, kik gyermekeiket és eselédjeiket a keresztény tanításban részesítik, mindannyiszor 100 napi bucsut engedményezett. Karácsonkor, husvétkor, meg sz. Péter és Pál apostolok ünnepepedig töredelmes gyónás és ajtatos áldozás mellett teljes bucsuban részesülnek mindazok, kik az év folytán a Katekizmusból tanítást tartottak, vagy azon jelenlenni iparkodtak. — Örüljön kedves anyám, hogy maga annyi lelki kincsben részesült a Katekizmus által! Szabad legyen azonban nekem is örvéndenem és halát adnom Istennek kedves anyám jó lelkeért; mert én is sok és felette drága kincsekben részesültem oktatásai által. — Isten és a szeplőtelen Szűz oltalmába ajánlom kedves anyámat, s kezét csókolva maradjok

engedelmes fia,
János.

Falusi beszélgetések.

III.

Jegyző (kűnn a temetőn egy megholtak sirba-tétele után a kántorral beszédbbe éreszkedik). Kedves kántor ur! Legyen, kérem, szives, a bucsuztatót, vagy hogy is monjdam, a temetési gyászéneket ide adni, hadd olvassam el.

Kántor. Szivesen. Tessék, itt van!

Jegyző. Köszönöm. (Kezd olvasni fűnhangon; mire a paps a nép közöl is sokan csatlakozván hozzá, beszélgetésbe erednek.)

Pap. Ugyan mit olvas jegyző ur oly mohón?

Jegyző. A temetési bucsuztatót olvasom, nagyontiszteendő plebános ur!

Pap. És ha merem kérdeni, hogyan tetszik?

Jegyző. Hát biz én azon meggyűződésben élek, hogy a temetési gyászénekek, melyekről a „Katholikus Néplap”-

ban csak imént olvastam, hogy sajtó útján már megjelentek, a szent szertartás-, a temetés tisztességéhez inkább illenek, és a szívek buzgótságát is jobban emelik, mint a szokásos bucsuztatók. Szerintem tehát üdvös dolgot cselekednék a kántor ur, ha a temetési gyászénekeket nem csak a miveltebb osztály, hanem a falusi nép temetéseinél is szokásba hozná, elhagyván lassankint a régibb, épen nem lélekemelő bucsuztatókat.

Kántor. Szivesen tenném én azt, csak lehetne. De fájdalom, e tekintetben oly baj forog fűn, melyen aligha lehet máskép segíteni, mint egy általános, minden bucsuztatást betöltő törvény által. Ugy-e igazat szűltam?

Nép. Igen, igen; de itt is mint minden törvénytől az a kérdés: valljon van-e annak kibocsátására nézve valódi szükség, általános obajtás? Kezeit csókoljuk, édes lelkiatyánk, szíveskedjék e tekintetben bennünket fölvilágosítani, hadd tudhassuk meg, valljon miben áll a dolog?

Pap. Bizalmas kérésteket nagyra becsülöm, édes hűveim! De be ked vallanom, hogy a szokásos bucsuztatás eltűrlése igen is égető szükség a helységekben. Látjátok édes lelkeim, minden rossz szokást, mely a hitéletre kártékonyan hat, ki kell irtanunk. Ilyen rossz szokás a helységekben a szokásos bucsuztatás is. A ki ezt nem hiszi, vegye csak szeműgyre valamely temetésnél a halott koporsója körül összegyűlt gyásznépet. Mit fog látni? talán imádkozókat? Bár ugy volna! mert hiszen a szentírást azt mondja: „Szent és üdvösséges gondolat a halottakért imádkozni, hogy bűneiktől fölloldoztassanak.” És végre édes anyánk az egyház is halottak napján sirjalkozh szűlt bennünket. A mikor is csakugyan minden katolikus, kinek keblében a halottak iránti kegyelet legkisebb szikrája is pislog, esti órákban, a bus harangok zugása, szívreható szomorú ének, gyász-ajtatosság és a keblekből fakadt fájdalom sohajtások között a temetőbe zarándokol, s ott kegyelt, felejtethet halottjának, ugymint: atyja vagy anyja, gyermeke vagy testvére, avagy jóbarátja mohlepte sirjára mély alázattal keseregve borul, és buzgó imájában kéri az irtalom Atyját: adjon szeretett halottja hamvainak örök nyugalmat, és ha még a bűnök kötelekeiből ki nem bontakozott volna, kegyelmesen mossa le róla a bűn szennyét, hogy megtisztulva juthasson az örök élet dicsőségébe. Ezért minden jóra való katolikus, valahányszor temető mellett megy el, vagy anyagi üdvözletkor estemben a kisebb harangot huzzák, az „Urangyala” után mindig elmond egy „Miatyánkat” és „Üdvözlet”-et a halottakért, hozzátevéen: Adj Úram örök nyugodalmat a megholt hűveknék, és az örök világosság fényeskedjék nekik! Nyugodjanak békeségben. Amen. — Ez azonban, fájdalom, temetések alkalmával nem igen gyakorolatik a keresztények által. Oh ekkor ritkán láthatni szent olvasót a nép kezében, jeleül, hogy őt nem anyyira a holtak iránti keresztényi köteleesség érzete, mint inkább a bucsuztatás reménye vonza a temetésre. Mit abból lehet következtetni, hogy ha a bucsuztató ének hangzik föl, alig várja neve kiéneklését; mi által aztán dicsőséget vél aratni. Azért, ha készakarva, vagy csak feledésből az érdeklettek közül valakinek a neve hallgatással mellűztetik, bezeg van aztán pletyka- meg rágalommal járó sugás-bugás: „én is csak oly közel és még jobb rokona voltam a megholtaknak, mint ez vagy amaz, még sem bucsuztattak el tőle.” A miért is gyakran évekig tartó nehezeltés, vagy harag támad a rokonok között. Sőt e miatt oly eset is fölmerült már nem egyszer, mikor a testamentomban az volt írva, hogy e vagy ama rokon a bucsuztatásból kihagyandó. Ime ilyen rossz szokás a bucsuztatás! Méltó-e tehát pártolásra, s nem inkább megszüntetendő-e? Oh igen! És ha másképp nem lehetséges, miként az orvos kimetszi a test rothadó részét, hogy megmentse az életet: szintugy a nép erkölcsi erejét zsbibaszító szokásos bucsuztatás is általános törvény által betiltandó. No édes hűveim! így érezték-e?

Nép. Édes lelkiatyánk! mit mondott, mind szép és tanulságos, de . . .

Pap. De . . . mondjátok ki, mi szíveteken fekszik.

Nép. A szokásos bucsuztatásnak van ám jó oldala is.

Jegyző. Szeretném hallani, mi lehetne az. Talán bizony az a sok Andor, Pista, Magdi, Örsi stb. rikató kiszűltítés, mely oly fűlhasogató kesergést, jajgatást, sirás-rivást, s olykor szintelt ajúldozást is idéz elő a szent szertartás rovására?

Pap. Kedves jegyző u.! A keseregést, sirás-rivást illetőleg, melyet szóba hozott, igaz, hogy az isteni bölcsesség teljéből nyert religio szellemétől áthatott kereszténynek nem illik, nem szabad senki kimulása miatt vigasztalhatlannak lenni, hanem a hitet, reményt kell táplálnia, hogy a halál által csak a test életelenné lesz; de a testből kikötözött lélek egy más, örök életben folytatandja életét. Mint szent Cyprián mondja: „A halál nem kilépés az életből, hanem átlépés, átmenetel az örökkévalóságba.” Mint az a gyász énekben is hangzott, ilyetén:

„Oh szűnjetek meg siratni,
Ujabb élet a halál!
Szívem, ha itten elhamvad,
Majd szebb életre talál!”

A honnét a hit szava azt követeli minden kereszténytől, hogy ne keseregjen halottján olyképp, mint szoktak azok, kiknek siron tul szárnyaló reményök nincsenek. De azért még sem szűkség elfojtani keblünk legszentebb érzelmét, a fájdalmat, melybe szívünk mélyed, midőn szeretetének, tiszteletének tárgya szakasztatik el tőle. Ugy van; nem kell visszatartóztatni a méltán folyó könyeket, melyekben az emberi érzékenység legszentebb záloga ragyog. Példa erre Jézus, az Isten fia, ki könyeket hullatott Lázár sírjánál, mert kedves volt előtte a barátság emlékezete. Vagy midőn a derék Matathias meghalt és eltemettetett az atyák sírboltjába, siratta őt egész Izrael nagy siralommal: mert nemzeti közös veszteség volt a férfi halála, ki nemzetnek szentelvé életét, s dacolt mindennel, mi azt bármiképp veszélyel fenyegeté. S most? példa rá a magyar nép, mely politikai színezet-, vallás-, sors-, rangkülönbség nélkül a haza minden részében zuzott kebellet áldoz a boldogult legnagyobb magyar, Széchenyi István emlékezetének; mert míg élt, milliókat buzdított a jóra, a haza iránti tiszta, önzetlen szeretetre, erősen levén meggyőződve, hogy:

Édes anyánk, a szép hon
Igényli szívünket;
Vért nem kér, csak érette
Égő szerelmünket.

Igényli, hogy becsüljük
Őt minden föld felett,
És védjük, mikkor Isten
Megáldá neműnkét.

Mi a rónak fölött él,
Hegy aknában terem;
Mindaz nemes fajunknak
Erőt adó elem.

Függjön rajtunk daróc bár
S szembántó színzavar:
Beesés, mikor hazáért
Égő szívet takar.

Mélyen fájlalja őt az egész magyar nemzet. És méltán; mert halála által oly férfit vesztett, ki a haza boldogságán mind testi, mind szellemi erejének czélszerű használatával munkálkodott teljes életében. — Édes hiveim, megértettétek-e szavaimat?

Né p. Igenis értettük; sőt halálul azokért most erős igéretet teszünk, hogy mai napságtól fogva jóra intő szavaihoz alkalmazkodunk, ellene mondván a szokásos bucsuztatásnak. Azért is szépen fölkérjük a kántor urat: sziveskedjék ezentul a temetési gyászénekeket használatba hozni, elhagyván a szokásos bucsuztatásokat.

Kántor. Ugy teendek.

Pap. No, édes hiveim! Isten szentelje meg e jóra való szándékotokat, s adjon segítő kegyelmet is annak teljesítésére. Dicséértessék a Jézus Krisztus és az ő szűz anyja, Mária!

Mindnyáján. Mindörökké, Amen. (Elváltak egymástól.)
Mintai József.

Katholikus hitélet.

Eger, aug. 10. 1860. Az egri angol-kisasszonyok növeldéjében a belső növendékek vizsgája az intézet nagylelkű alapítója, az egyház, haza, népnevelés, tudomány és irodalom körül sok érdemmel diszlő egri főpap, nagyméltóságú Bartakovics Béla egri érsek ő kegyelmessége, a cs. kir. tisztikar, a magasb hivatalnokok és számos urhölgy jelenlétében folyó hó, aug. 7-én és 8-án tartatott meg. Reggeli 8 órakor ő kegyelmessége a vizsga tartására kitűzött teremben megjelent, a fehérbe öltözött növendékek szende örömtől sugárzó arczczal s ártatlan érzelmektől dobogó szívvel ohajtva várt főpásztorunkat szabatosan betanultszépüdvözölő dallal fogadák. Ezután az intézet szelid-lelkű kormányzója, Bydeskuty Amália ő nsga rendeletére a vizsga megkezdődött. Az ernyedetlen buzgalmu, és a szó szoros értelmében nemes hivatásának élő tudós férfi, n. l. hász Gábor hittanító ur, a növendékeket a tudományok legfőbbikéből kérdezvén, kedves volt hallani hittani előadását, kinek ritka szakavatottsággal tett kérdéseire a nagyobbak kitűnő feleletei mellett a kisebbek is jelesen felelének meg, úgy annyira, hogy a hittan ismeretébeni előmenet mi kívánni-valót sem hagyott hátra. Következett azután a magyar, német és francia olvasás a megkívántató nyelvtannal, földrajz, történelem és természetrajz. A fogalmaknak a nyelvtani szabályok szerint rögtöni helyes föltvése, azok helyes elemzése, nem különben a magyar, német és francia nyelven előadott s jól sikerült szavaltatok, továbbá néhány percz alatt a táblára alaposan rajzolt térképek mindannyi tanujelei valának a buzgó és kitűnő ügyességű fáradszorgalmat tanárnok szorgalma- és önfeláldozásának. A feleletek oly ismeretet és jártasságot árultak el, miként a szülőknek e miatti öröme több alkalommal könyvekben tört ki. A közszemlélre kitett magyar, német, francia szép-és helyesírás gyakorlatok, a legújabb disz-, virág-, növény- és tájrajzok ügyes és csinos másolata, a szántalan nemű női munkák feltűnő szépsége különösen leköték a jelenvoltak figyelmét. Minden előadott egyes tantárgy után a növendékek ártatlan ajkain vagy egy-öszhangzó műének csendült meg, vagy pedig egyesek szabatos zongorajátékukkal nyújtának élvezetet a teljes megelégedésben jelenlevő hallgatónak.

Ily kellem és változatosság közt a vizsga véget érven, kegyelmes főpásztorunk azok neveit, kik a kitűnők diszkönyvébe bejegyeztetni érdemeseknek találtattak, fölolvastatván, a jutalmakat sajátkezűleg kiosztani kegyeskedett. Megemlítettén egyszermind ő excellentiája, hogy egy magát megnevezetelni nem akaró, mint a nevelés ügy egyik buzgó előmozdítója, több becses értékű műdarabot azon kívánattal küldött be az intézet kormányzójához, hogy azokat a legvallásosb és legszorgalmasb jöviseletű növendékek közt ossza ki. Közönte a nevelést szíven hordozó s előmozdítani törekvő adakozónak e nemes áldozatkészségeért! — Igen meghatá a tisztelt vendégeket, midőn a 4-ik osztályból két kisasszony magyar és francia nyelven vőnek bucsut áldott főpásztorunktól, és szeretve tiszteit lelkes kormányzójékok s az összes tanárnői-kartól; ezt oly szívélves érzelenmel tették, miszerint nem volt szem, mely könyben nem uszott volna. Erre kegyelmes főpásztorunk rövid szavakkal válaszólván, atyai szózata által a növendékeket a keresztény erény-, szorgalom-, engedelmességre és minden jóra buzdítá. Ezek után a jelenlevők örömkönyek közt, meghatva távozána, áldást rebege a Mindenhatótól mindazokra, kik magukat a keresztény nevelés- s tanítás ügyének szentelné, a haza ártatlan gyenge esemeteit vallásos, szende, boldogító nőkké s honleányokká képezni, és így a nevelés szent ügyét önfeláldozásukkal is előmozdítani törekvszenek.

Derzsib Rudolf, igazgató-főtanító.

Nagyvárad, aug. 5. 1860. Oh mi fősleges látvány, ha szeméinket a föld poráról fölemelve, az ég felé tekintünk, s az üdv jelét, a keresztet látjuk a magasban, a tornyok esuesian tündökölőni, mely minket arra figyelmeztet, hogy a sz. kereszt leggyőzhetlen diadallal minden földi nagyság s magasság fölé van helyezve; s hogy fönt van az égben, ki által dicsőségessé lett a kereszt, mely által üdvözülhetünk. E szent jelvényről helyesen szól öreg énekünk:

„Királyi zászlók lobognak,
Fénylik títka keresztjának.“

Ugyanazért nekünk, kik áhitattal, szent hittel s égő szeretettel nézünk a főséges keresztre, csak örvendenünk lehet, midőn annak diadalát szemléljük. Így, szent kegyelettel néztük aug. 5-én, midőn, mint már e becses lapok hasábjain is említve volt, a nagyváradi, sz. Orsolyáról nevezett apáca-zárda templomának újonnan készült tóra, a tetejére a szent kereszt polgári zenekarunk közreműködése mellett szépszámú nép jelenlétében föltüzeltet. Figyelemmel hallgattuk a keresztet helyére állítónak jeles felköszöntéseit a magasból, ki élteté a kegyes püspököt, Szaniszló Ferencz ő nagyméltóságát, kinek főpásztorsága alatt, ugyancsak az ő kegyéből alig néhány év alatt ez már a harmadik torony Nagyváradon, melyre a kereszt föltüzték; élteté a női nevelés terén oly sok érdemet aratott t. szüzeket; élteté a püspöki uradalom főigazgatóját, ki az ily szent czélú épületek létrejöttéhez segédkezett nyújt stb. Nem lehet ezuttal mellőznünk, sőt az igazságnak tartozunk vele, hogy abbéli tudósításunkat, mely szerint jelentettük, hogy az említett torony számára az új harangokat szintén l. sz. püspök ő kegyelmessége készítette, helyreigazítsuk. Ugyanis, miként újabb hiteles forrásból értesülénk, az új tornyot a nagyváradi l. sz. káptalan nagyprepostja, Györfly László ezüzmézes püspök ő méltósága látja el új harangokkal. — Még, habár későn is, nem lehet, nem szabad érintetlenül hagynunk, miszerint a pár évvel előbb a női nevelés, bűlesűde s óvoda fölvirágzására behozott irgalmas-nének nagyváradi házának közszükségei fedezésére ngos és ft. Horványi Ferencz nagyváradi kanonok s prépost ur 8000 a. é. frtot adományozni méltóztatott. Az ily nemes tetteknek csak örvendeni tudunk, mert ezek nekünk adnak igazat, midőn hála- és fiúi kötelességből az igazságot meztelen kimondjuk minden időben, minden helyen kegyes főpapjaink jótékonyására vonatkozólag. — A várad-velencei templom építése is közelget végbefejezéséhez. A fölepe gazdagon van aranyozva, s kifestve; ablakai részben színes üvegekkel vannak el látva; órája — mint halljuk — már készül; orgonája 12 változatos s pedálés leend stb. Ez mind püspökünk határtalan kegyességéből történik. Terjessze a véghetetlen hatalmú Isten a jótéteményeiben kifogyhatatlan főpásztor drága életét minél hosszabbra!

Nemes-Ládony, július végén 1860. A csepreghi esperesi kerületben csak nem rég multak el a legméltóságosabb Oltári-szentség imádásának napjai; melynek czélja tizenkét óra hosszant folyton tartó ajtatósság által hálálni meg a kegyes Jézusnak azt a nagy szeretetét, miszerint ugyanazon szent testével, melyet a szeplőtelen Szűznek méhéből vett, és a melyet a kereszt oltárán érettül feláldozott, az évnék mind a tizenkét hónapja alatt folytonosan velünk egy helységben lakik, és ott a szent szekrényben, mint jó pásztorunk szüntelen örkődik, hogy, bár mikor szorulunk is e lelki eledelre, későn-korán, készen találja föl szentelt szolgálja, és vihesse azon keresztény ember szerény hajlékába, kinek ajtaján az élet Ura a sulyos nyavalya által kopogtat. Ezen szent napokat e kerületben mindegyik plebániában a lehető legnagyobb ajtatóssággal szokták megülni; és nem lehet eléggé megbecsülni mind a lelkipásztoroknak abbéli buzgóságát, hogy kerületi paptársaikat fölkérvén, buzgó népeiknek alkalmat nyújtanak meggyőződhetni szent hitünk mindenütti ugyanazonossága felől; mind pedig a hívek épületes ajtatósságát, kik sz. zászlók alá sereglenek a nagyobb helységek külön részeiben és a főkegyházakban, hogy így szent énekek zengése mellett vonuljanak a kiszabott órákban annak közelébe, kinek gyönyörűsége az emberek fiaival együttlenni. — Tőlünk telhető buzgalommal e hálanapot június 27-én mi is megültük. Nevelte lelki örömlünket Horváth Mihály, mintegy 23 éves ágostai vallású ifjúnak az egyedüli üdvözítő rom. kath. anyaszentegyház kebelébe visszatérése; ki, miután e sz. czél elérése végett már több helyen nyilvánítván szándékát, mindenütti ide, Nemes-Ládonyba, mint eredeti helyére utasították, jun. 9-én meg is jelent. Mely alkalommal általam a hit-és erkölestánból kikérdezettvén, oly alapos jártasságot tanúsított, a minőt csak kívánni lehet egy jól nevelt keresztény ifjútól; és a mi által becsületére vált azon keresztény felebarátunknak Kecölyben, a kinél több évet szolgálásban töltött. Mi okból alulírtak nem volt egyéb teendője

e szent ügyben, mint a küleretnekség bűnétől feloldhatási engedelmet a megye főpásztorától kinyerve, az igaz anyaszentegyház hitvallása letételét tőle elfogadni, és feloldani; az imádandó Oltári-szentségbeni részesítést az énekes szentmise áldozatot bemutató nt. Ily és Ignác, sajtoskali plebánosnak engedvén át. — Végezetül még ide ígatom, hogy a legnagyobb magyarnak, gr. Széchenyi Istvánnak lelkeért az engesztelő szent mise-áldozatot lehető leghamarább, azaz april 20-án bemutatni és szent beszéddel is a nagy hazafi érdemeit kiemelni annyival inkább kötelességemnek tartottam, minthogy a nagyméltóságú grófnéhoz intézett legalázatosabb esdeklésem következtében, ő is, mint e plebániában közbirtokos, az épülő-félben levő plebániái gazdasági épületek föllállításához 50 a. é. frttal járulni méltóztatott.

Losoncz, augusztus 1-én 1860. Midőn az Ur szent hajlékát, miknek a régi áhitat és szent buzgalom oly nagy áldozatokkal tevő le alapjait, sok helyt romladozni, s gyakran végösszeomlással fenyegetni látjuk a benne egybegyűlt ajtatósskodókat; méltán elkomorodik az ember vallásos lelkülete önkényt támad föl keblünkben a forró ohaj, vajha találkoznának azok föntartása-, kijavítása-, bel- s kül-főlesínosítására vállalkozó nagylelkű jötevők! Ily gondolatokkal fordulék én meg többször a szomszéd Vilke helység ódonserteri egyházának romladozó falai körül, és térék be gyászos kinézésű belsejébe, egyesítendő ohajomat azon számosakéival, kik imáikat naponkint küldék föl a vigasztalás nagy Istenéhez, hogy egyházuk árva sorsán mielőbb könyörölni s azt egykori fényes dícsőségének visszaadni méltóztatnék. Égnék legyen hála! az anyai könyekkel megszentelt kérimék már is részben meghallgattak. Nem csak édes hazánk történelme lapjain, hanem a magyar kath. egyház jötevőinek könyvében is hálás betűkkel följegyezve van a gróf Forgáchok dícső neve. Hazánk e kitünőbb családjának egyik ága s ez ágnak pár fítestársarja ma az ide nem messze eső s még teljes épségben látható gácsi várkastélyt lakja, melyet egyik ősiük Gimessel együtt a csataterén kifejtett hősi tettek jutalmául nyere; míg egy másik, szintén e nevű grófi testvér, mlgos Forgách Gyula kokovai jóságairól, hol eddigelé áldásos jótékonyágban töltte boldog napjait, újabban hozzánk közelebb, az általam érintett Vilke helységébe tevő át családjával együtt állandó lakását; mely lakhely-változtatásnak már csak pusztá hírére is hathatós tápot nyert az illetők reménysége. És valóban a grófi család megérkezésével megérkezett egyszersmind e helység rongált templomának is boldogabb korszaka, megvigasztaló anyala mlgos Forgách Gyuláné, született Forgách Erzsébet grófnő személyében. Ő az, ki az Urnak végkép elhagyatott eme hajlékát megérkezése után rögtön szemügyre vevén, miután azt valóban a lehető legszomorúbb helyzetben sinleni tapasztalá, az istenieken gyönyörködő szíve annyira megesett rajta, hogy, mielőtt még saját, újonnan emelendő lakása építettésének kezdetét láthatná, az Ur elhagyatott lakáról gondoskodni magában nem csak elhatározá, hanem belsejének főlesínosításához már is hozzáfogott; mint azt a helybeli buzgó lelkész ur e napokban jelentette kerületi alesperes, ngos és ft. Sztraka János czim. prépost és losonczy plebánosnak, illetőleg most már kegyelmesen kinevezett rozsnyói káptalanbeli kanonok urnak, kinek drága emléket szabadjon itt pár szóban fölemlítenem. Távoztával benne a losonczy kath. község feledhetlen ritka buzgalmu s fáradhatlan tevékenységű lelkipásztorát, egyházi kerületünk közkedvességű esperesét, az egész vidék pedig tisztelete s becsülése méltó tárgyát veszti. Egyébiránt, habár a nem sokára bekövetkező megvállási perczekre csak könyezve gondolhatunk, örülünk más részről, hogy szívünk mélyéből áldást könyöröghetünk az égből bokros érdemeinek jutalmául vett új s kitünő állomására.

Attérek már most a kegyesen ajándékozott tárgyaknak elősorolására. Mindenekelőtt a föltár töredezett gyertyatartóit hat, tiszta ezüstből készületekkel váltá föl a főnebb dícsért jötevő kéz; míg az oltár előtt függő, szintén nagy ezüst lámpában annak tiszteletére csak könyezve meggyújtani az örök tüzet, kit naponkint szíve mélyéből leborulva imád. Hogy pedig imáinak drága illatját a tömjén magasba törő füstje, még közelebb vigye a Magasságbelinek trónjához,

ajándékozta egy ezüsből készült tömjéntartót s füstölőt is. Mivel továbbá megváltásunk drága jelét a rajta véghezvitt szeretetáldozatnál fogva mélyen tanulta tisztelni, és meggyőződése nyomán a kereszt tövében hiszi annyi keresztény bölcsekkel föltalálhatni ideiglenes, valamint örök boldogságának egyedüli alapját; hogy legyen, mi e szent igazságra az ő tiszta és sok mások vallásos érzületét folyton emlékeztesse: nagy és bármely városi templom díszére szolgáló ezüst feszületet is tűzött az oltárra, melyen a kereszt véres-áldozata vérkiontás nélkül naponkint megújítván, abban részt venni el nem mulasztja. Azonban még ezzel sem szakadt meg a nagylelkű grófnő áldozatkészsége. Jól tudván ugyanis méltányolni ama mondásnak értelmét: hogy a szent dolgok szentül s méltóságukat megillető módon kezeltessenek, — e czélból nyújt az oltári áldozathoz szükségelt bor- s vízre szolgáló egy pár szüneten ezüst kannát s ez alá való edényt; továbbá az oltár lépcsőire egy nagyobb szőnyeget; a legméltóságosabb Oltári-szentség kezelésére aranszövetű gazdag nehéz selyem velumot, miseingeket s több rendbeli fehérnemű ruhákat, két arany himzésű oltár-vánkost, három mise-diszruhát, egy veesernye-köpenyt, minden hozzá tartozó kellékekkel együtt — a jötevő grófnőnek saját kezei által himezve. Nincs szándékunkban dícsérő s magasztaló oklevelet szerkeszteni, midőn e nem mindennapi, az ezer frtot jóval meghaladó jótétemények följegyzésére emeljük tollunkat; csupán az illetők hála köteles elismerésének, legmélyebb köszönet-nyilvánításának akarunk kellő kifejezést adni, s megemlíteni, hogy midőn az érintett helység lelkileg megvizsgált hívei újra meg újra meleg imáik- s örök emlékekbe zárnak áldott nagy jötevőnéjüket, nem föjthetik el keblökét dagasztó abbéli reménységüket sem, miszerint az, ki templomuk belsejét oly pazar kézzel siette fölékesíteni, pártfogó szárnyai alá venni kegyeskedendik annak siralmas állapotú külsejét is. Ezt kériök Istentől összetett kézzel; ezt várják egész bizalommal annak emelkedett lelkiületétől, ki, habár a százados, hajdan oly szilárd s most annyira megrongált falak nem is emlékezteték, rég fölfogá a böles eme nagy mondásának mély értelmét: „Minden hiúságok hiúsága és a lélek gyötrelme Isten szeretetén s imádásán kívül”; s a ki nem egyszer érzé bebizonyulni önmagán a koronás látók szavainak boldogító hatását: „Mily kellemetesekek hajlékaid, seregek Istene! Epedve ohajt lelkem Istennek pítvaraiba bemenni, szívem-testem örömköltások között kívánkozik az élő Istenhez.”.

m. o.

Különfelek.

— Hazánk köztisztelet- és szeretetben álló érdemkoszoruzott nagy fiának, gróf Károlyi István, Krisztus-rend- vitéze s a Szent-István-Társulat elnöke ő méltóságának könyomatu arczképe mai számunkhoz van mellékelve. E tiszteletemléket a méltóságos gróf névnapja alkalmával azon legfőbb ohajtásunk kifejezése mellett nyújtjuk át a t. ez. előfizetőknek, miszerint az ezek mindenható Ura ő méltósága áldásos életét kegyelmeinek bőségével tetézve, a katholika egyház, a haza, a Szent-István-Társulat dísz- s javára számos évekig terjeszse!

— Pozsonyból táviratozzák a pesti sz. ferencz-rendi atyáknak, hogy a szűz Máriáról nevezett sz. ferencz-rendi szerzetnek ott aug. 13-án tartott főnökválasztó gyűlésén tartományi főnökül ft. Dank Agáp atya, 20 éven át a pesti háznak érdems tétidus előjárója, a népszerű missiók fáradhatlan intézője s vezetője. Pestnek egyik legkedveltebb egyházi szónoka és lelki- atya választatott meg. (B. H.)

— Éjszaka Amerika. A katholikusok közt az egyesült- államokban az egyházi élet tevékenysége oly nagy mérvben jelentkezik, minőhez hasonlót a történet alig tud fölmutatni. E

tevékenység koránsem szorítkozik egyedül az egyházi térre. Mennyire testesült ott meg a kath. érzület és nézet, arról fényes tanubizonyoságot tesz például Cincinnati város, mely némi tekintetben amerikai Romának nevezhető, s hol a katholikus német lakosok száma a 40,000-et fölmúlja. Mult év folytán az ottani németek által azon czélból, „hogy a kath. ifjuság Cincinnatiában a rossz társaságok s az erkölctelenség naponkint növekedő veszélyei ellen megóvassanak, részvények útján egy intézet alapított, melyben természetleg az ifju nemzedéknek, sőt az összes kath. népességnek is mód és alkalom nyujtatik, magukat oktatás, szórakozás, s kath. szellemű társalgás által kölesönösen kiképezni. Az intézet czélját tüzetesebben megfejtí egy, Amerikában megjelent röpirat („A kath. intézet története és szervezete Cincinnatiában. Cincin., 1860.“), melyben a szabályok 1. §-ában mondatik: „Czél és földadat egy nagyszerű csarnokkal összekötött épületet állítani föl, hol a város és környék katholikusai előadások, vitatkozások, versenyes s jótékony czélú kiállítások végett egybegyűljenek, a kath. egyletek gyűléseiket megtarthassák; hol polgári képző-iskola, olvasó-terem és könyvtár a katholikusoknak alkalmat nyujtsanak további képeztetésükre, és a hol a kath. családok társas körbe egyesülve mulathassanak.“ Az intézet zenészi, irodalmi, történeteszi, vitatkozási és testgyakorlati osztályra szakad. A palotaszzerű, három emeletes épület 160 láb hosszú, 83 láb széles és 106 láb magas; az építési költség körül 130,000 dollárba rug. A alapkö 1859-ben Urnapján tétett le az érsek által, s folyó évi oct. hó 1-én az építés be lesz fejezve. Az intézet főigazgatója mindenkor a cincinnati-i érsek, jelenleg ft. Purcell ur; a többi igazgatók németek. A részvényesek egyedül katholikusok. Nem lehet kétkedni, miszerint ez intézet a Cincinnatiabeli katholikusokra nézve kiszámíthatlan jótékony eredményeket szüend. „Az eszme, ugy mond az érsek ajánló levelében, a Cincinnatiabeli katholikusokhoz méltó, kik hazájok ősi hitéhez való tántoríthatlan rágaszkodásuk, pompás egyházak építése, iskoláik föntartása, a vallás, erkölctelenség és fölvilágosodott hazafiuság elveinek terjesztése következtében irigylendő hírnévre tettek szert nem csak itt Amerikában, hanem ezen kívül is.“ Mily szükséges lenne hasonló intézetek életbeléptetése számos más helyeken is a materia ismus és hitelenség elharapozásának megátolására! (Salzb. Kirchenblatt.)

Falusi tanácsadó.

98. A békétülés könnyűekké, a türelmetlenség elviselhetlenekké teszi bajaidat, kereszteidet.
99. A legvadabb ellenséget könnyebb meggyőzni, mint testünk indulatait megzabolázni. Harczölj: Isten malasztjával minden lehetséges!
100. A mily ágyat vész életedben, olyanban fogsz fekdüni halálos órában.
101. Az ifjusági kiesapongásokat oh mily sokan megkönyezték öregségükben!
102. Mit használ most a dussgazdagnak pokolban, hogy egész életében dobzódt e világban?
103. Senki hamarabb nem vesztí el boldog sorsát, mint a ki e miatt elbizza magát. Isten a kevélyeknek ellentáll.
104. A mely fa nem hoz jó gyümölcsöt, az kivágatik és tüzre vettetik. Milyen fa vagy te Jézus anyaszentegyházában?
105. Néha egy jó tanács többet ér egy véka aranynál-ezüstnél.

Kegyes adományok.

Szent-Istvánoltárra: ft. Mikossevic János esp. és pléb. ur Kovermesen (Ürményi felett) mondott emlékbeszéd 30 példányáért) 6 ft. a. ér; ut. Csiki Péter plebános ur Lövétén (Ürményi felett) mondott emlékbeszéd 29 példányáért) 5 ft. 80 kr. a. ér.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT; FELELŐS SZERKESZTŐ: KÁDÁS RUDOLF.

PESTEN EMICH GUSZTÁV M. AKAD. KÖNYVNYOMDÁJA BARÁTOR TERE, 7. SZÁM.)

Meiléklet: gróf Károlyi István arczképe.